

Írta: Krompholczné Hidegh Marietta

Ildikó története

Ildikó vak kislány. Vakságának oka Retrolentáris fibroplázia. Tizenhat hónapos korában a Látásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján vettük fel bölcsődénk speciális csoportjába, ahol én lettem a gondozónője.

A szülőket már a felvételkor úgy tájékoztattuk, hogy ha a kislány fejlettségi szintje lehetővé teszi, áthelyezzük őt egy másik csoportba, ahol egészséges gyermekekkel lehet együtt. Felvételkor azonban úgy gondoltuk, előnyösebb Ildikó számára egy védettebb közösség.

Nagyon nagy szeretettel fogadtam őt, de kicsit félttem is, mert eddigi munkám során még nem foglalkoztam vak gyermekkel. Aggódtam amiatt, hogy eleget tudok-e tenni ennek az új feladatnak, elfogad-e engem Ildikó, a szülőkkel tudok-e kialakítani olyan kapcsolatot, együttműködést, amely segíti a kislány fejlődését. Ma már örömmel és szeretettel gondolok arra az időszakra, amelyet Ildikóval töltöttem el.

Bölcsődénkben már jól bevált módszer a szülővel történő beszoktatás. Ez segítette Ildikó beilleszkedését is, az új környezet megismerését, feltérképezését. De segített engem is, hogy az édesanya segítségével megértsem az ő jelzéseit, szokásait, kommunikációját, megismerjem kettejük kapcsolatát.

Ildikó nyolc hónapot töltött el csoportunkban. Ezalatt az idő alatt a mozgás, az önállóság-önkiszolgálás, a szocializáció, az értelem fejlődését elősegítő programot az Ildikó fejlődését csecsemőkora óta figyelemmel kísérő Látásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság gyógypedagógusa a csoport munkáját segítő gyógypedagógussal történt konzultáció után állította össze.

Tőle tanultam meg, hogy a vakok nem szeretik, ha megfogják a kezüket, mert ők azzal „látnak”. Ehelyett a hallásukra támaszkodva lehet őket megfelelően irányítani. Tudom már azt is, hogy a számunkra oly természetes dolgok, mint pl. a két lábon való járás vagy a tárgyak nagysága, alakja, kiterjedése, testünk határainak megtapasztalása, környezetünk megismerése stb. a vak ember számára hosszas tanulás eredményeként alakul csak ki. Megtapasztaltam azt is, hogy a vakokat gondozó, nevelő embernek sokszínű kommunikációs formákkal és nagy empátiával kell rendelkeznie, miután csak szavakkal és mozdulatokkal tudjuk őket irányítani.

Ildikó a csoportunkban eltöltött idő alatt megtanult önállóan járni, a már ismert környezetben biztosan közlekedni, tájékozódni. Önállóan keresett magának játékot, étkezések alkalmával megtalálta helyét az asztalnál, és próbálkozott a pohárból való ivással.

Egy-két szavas mondatokat használt, szeretett énekelni, mondókákat mondani. E fejlődés láttán a csoport munkáját segítő team a szülőkkel megbeszélve elérkezettnek látta az időt arra, hogy Ildikó átkerülhessen bölcsődénk egy másik csoportjába, ahol lehetősége nyílik majd a látók társadalmába való beilleszkedésre, a különböző funkciók további fejlődésére. Ildikó ekkor huszonnégy hónapos volt. Tudtam, hogy szükség van erre a váltásra, de mégis aggodalommal és fájó szívvel gondoltam az elválásra.

Leendő gondozónője, Vali, még az átszoktatást megelőzően rendszeresen meglátogatta Ildikót. Megfigyelte a kislány viselkedését, szokásait, jellemző kommunikációját, önállósági-önkiszolgálási szintjét. Őlbe vette őt, beszélgetett vele. Ildikó ilyenkor

végigtapogatta Vali fejét, arcát, kezét és már néhány találkozás után nevéen szólította. Más alkalmakkor én mentem át Ildikóval vendégeskedni leendő csoportjába.

Az új csoportba történő átszoktatáskor fokozatosan növeltem az új környezetben eltöltött időt, illetve csökkentettem a velem való együttlét idejét. A gondozási műveleteket is fokozatosan engem megfigyelve vette át Vali, így mindkettőjük számára lehetőség nyílt egymás lassú, alapos megismerésére.

Sokáig hiányzott Ildikó kedves kis csengő hangja, énekelgetése, mondókázása, simogatása. De tudtam, hogy ezt a lépést Ildikó fejlődése, megfelelő szocializációja érdekében meg kellett tenni.

Kapcsolatom azonban nem szakadt meg vele. Folyamatosan figyelemmel kísértem a gyermekekkel való kapcsolatának alakulását, önállóságának, játéktevékenységének, kommunikációjának fejlődését.

Megfigyeléseim, tapasztalataim alapján úgy gondolom, hogy Ildikó integrációja a dolog nagyszerűsége mellett speciális feladatot rótt a gondozónőkre, nehézséget jelentett a befogadó gyermekcsoportnak és Ildikónak is.

A gondozónőnek a jól szervezett napirend segítségével a bölcsődei élet során számtalan olyan helyzete adódik játék, a gondozási műveletek, az étkezések közben, amikor az egészséges és vak gyermek megfelelő kapcsolatának kialakítását segítheti. Egy vak kisgyermek számára ugyanis csak egy látó gyermekcsoportban lehetnek olyan helyzetek, szituációk, amelyek segítik szocializálódását a gyermek-, majd a felnőtt-társadalomba.

Ildikó számára a legnagyobb nehézséget a gyermekek közeledése jelentette. Nem szerette, ha megfogják a kezét, ha közel kerülnek hozzá, vagy megérintik őt. Vali mindezt elfogadta, hiszen tudta, hogy mi, látó emberek sem engedünk mindenkét a közelünkbe. Félő volt azonban, hogy a gyakori elutasítás Ildikó játékból való kirekesztését vonja maga után. Ezért olyan játékokat próbáltak Valiék játszani, amelyek Ildikót és a gyermekeket egy csoportba vonzották. Pl. közösen énekeltek, és együtt játszható mondókákat játszottak. Igazi kanalakkal és lábasokkal főzőcskézték a csoportban, majd elmentek együtt a mosodába, a konyhába, illetve ellátogattak a bölcsőde többi csoportjába is. A gondozónő ilyenkor megkérte a gyermekeket, segítsenek Ildikónak tájékozódni a folyosón. Ildikót is gyakran buzdította arra, hogy kérjen önállóan segítséget társaitól, pl. kedvenc játékának megkeresésében.

A fürdőszobába rendszeresen egy kisfiúval ment, akitől megtanulta a WC használatának módját, a csap kinyitását, a kézmosást. Étkezéseknél is előbb a gyerekek kísérték Ildikót az asztalhoz, majd később Ildikó terített meg nekik is. Vali direkt támogatása az étkezések alkalmával segítette a kanalazás művészetének elsajátítását. Mindezek eredményeként Ildikó huszonhét hónapos korában önállóan ült le az asztalhoz, és segítség nélkül ivott pohárból.

Negyven hónapos korában megbízhatóan szobatiszta lett, önállóan öltözködött, mosakodott, evett. Összetett mondatokban beszélt, történeteket elmesélt, tisztán énekelt. Társait és a környezetében gyakran megforduló felnőtteket hangjukról felismerte és nevéen szólította, a közös játékokba, ha csak rövid időre is, de bekapcsolódott. Ildikó szocializációja, fejlődése jó úton haladt, és a csoportban lévő gyermekek is megtanulták hogyan éljenek, játszanak vele együtt. E sikerek az édesanyában olyan gondolatokat ébresztettek, hogy Ildikónak az óvodában is látó gyermekek közé kell kerülnie, így folytatva a megkezdett fejlődést. Hosszas keresgélés után sikerült meg találni egy befogadó óvodát, ahol Montessori módszereit is felhasználva foglalkoznak speciális igényű gyermekekkel.

Ildikó megismerése, együttlétünk, a vele való foglalkozás sokat jelentett számomra. Lehetőséget adott, hogy megpróbáljam beleélni magam az ő helyzetébe, mit jelent súlyos látássérültnak lenni, és hogyan lehet ennek ellenére teljes életet vidáman, jókedvűen élni.

Ildikó ősszel iskolába készül.